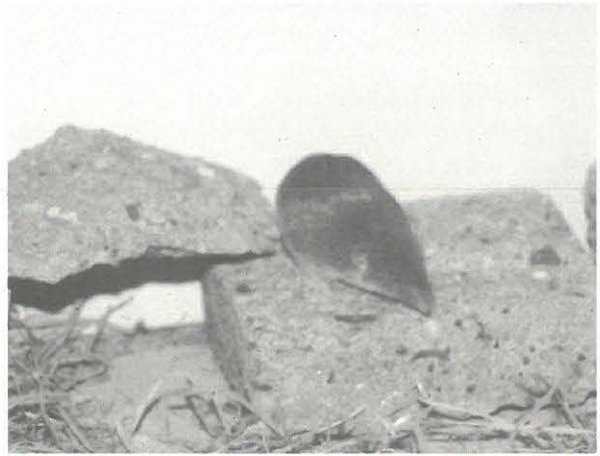

Een huisspitsmuis is geen gewone muis

De meeste muizen zijn knaagdieren. Zo niet de spitsmuis. Zijn gebit en spitse snuit zijn gemaakt voor het eten van insecten; zijn neus en snorharen zorgen ervoor dat hij overal de weg vindt. Een spitsmuis binnen in een gebouw is vrijwel altijd een huisspitsmuis; de klachten over lawaaioverlast en een vieze geur lijken in hoeveelheid toe te nemen. Bestrijdingsmiddelen tegen knaagdieren zijn niet toegelaten ter bestrijding van huisspitsmuizen. Vangen helpt ook niet; vrijgekomen territoria worden vrij snel weer bezet. Weren is de enige oplossing.

WELKE SOORTEN ZIJN ER EN WAAR LEVEN ZE?

Spitsmuizen behoren tot de familie Soricidae. Deze familie bestaat uit 5 soorten, nl. de waterspitsmuis *Neomys fodiens* Pennant, de bosspitsmuis *Sorex araneus* L., de dwergspitsmuis *Sorex minutus* L., de veldspitsmuis *Crocidura leucodon* Hermann en de meest

voorkomende soort: de huisspitsmuis *Crocidura russula* Hermann. De vijf soorten verschillen in uiterlijke kenmerken.

Huisspitsmuizen zijn insecteneters bij uitstek maar pissebedden lusten ze ook graag. Ze verblijven graag in dichte begroeiing zoals hagen, houtwallen en composthopen. Huisspitsmuizen komen in het grootste deel van ons land voor (niet op de eilanden en minder in Noord- en Zuid-Holland). De expansie van hun areaal in zeeklei- en laagveengebieden is een algemeen verschijnsel, waarschijnlijk toe te schrijven aan de toegenomen verstedelijking van het platteland, de grootschalige verlaging van de grondwaterstand en de aanleg van zandlichamen voor autowegen. Huisspitsmuizen hebben een voorkeur voor menselijke bebouwing als hun leefomge-

ving. En als er dan ook nog bouwafval of gestort puin aanwezig is, is hun biotoop optimaal. Ze komen vaak voor in tuinen maar ook in woningen en gebouwen. Het blijkt dat ze in de omgeving van menselijke bebouwing genoeg voedsel kunnen vinden om de winterperiode door te kunnen komen.

TERRITORIUM

Spitsmuizen hebben een territorium dat tussen de 50 en 200 m² groot is. Ze zijn vooral in de vooravond en 's nachts actief. Ze maken een klein nest van gras en bladeren met een doorsnede van 8 tot 13 cm. In een periode van 24 uur hebben ze 10 tot 15 activiteiten van ongeveer 30 minuten. In die 30 minuten vangen ze prooien. Daartussen slapen ze, verzorgen ze hun pels of verzorgen ze hun jongen. Per dag eten ze een gewicht gelijk aan hun lichaam. Om een prooi te vangen, kunnen ze tot een diepte van 6 cm graven. Om op insecten te kunnen jagen, maken ze ook vaak gebruik van de gangen van andere kleine zoogdieren.

In de winter komen ze in wat grotere aantallen voor. Ze worden iets socialer en leven met meerdere dieren bijeen. 's Zomers is dit niet het geval, dan leven ze op zichzelf. Het mannetje en wijfje maken ieder een eigen nest. In de paartijd kunnen zij elkaar gemakkelijk vinden door de muskusgeur die zij afgeven. De paartijd schijnt niet aan een bepaald jaargetijde te zijn gebonden; ze krijgen ook jongen in de winter.

Een winterslaap wordt, voor zover bekend, niet gehouden. Huisspitsmuizen kunnen 2 à 4 maal per jaar werpen. Er worden 3 tot 6 jongen geboren die na een week met hun moeder mee op jacht gaan. Soms speelt de moeder voor 'locomotief'. De jongen formeren als het ware een treintje (ganzenmars): het eerste jong houdt zichzelf vast aan de moeder, terwijl de andere jongen zich vasthouden aan het jong dat voor hen loopt. Ze bijten zich vast in het rugvel of de staart. De jongen zijn binnen een jaar geslachtsrijp.

Katten doden vaak huisspitsmuizen. De dode muizen worden meestal niet opgegeten. Katten vinden de muskusgeur van huisspitsmuizen waarschijnlijk niet lekker. De grootste predator van de huisspitsmuis is de kerkuil. Kerkuilen eten voornamelijk spitsmuizen.

HUISSPITSMUIS IN HUIS: EEN PLAAG

Buitenshuis vervullen spitsmuizen een nuttige functie als insecteneters; binnenshuis is de huisspitsmuis een ongewenst dier. Door hun voorkeur voor menselijke bebouwing als leefomgeving komen mensen vaak met deze dieren in aanraking. In het vinden van toegangswegen legt de huisspitsmuis een enorme creativiteit aan de dag. Het schrille piepen en de kreten van de beweeglijke diertjes kunnen erg hinderlijk zijn. Ook zorgen de stank en de vervuiling van urine en de uitwerpselen voor de nodige overlast. De uitwerpselen van de huisspitsmuis worden vaak bij en op elkaar en tegen voorwerpen aange troffen (zgn. latrines). Hun uitwerpselen zijn aanzienlijk groter dan die van andere soorten spitsmuizen. Ze hebben een wat ranzige of muskusgeur. Met hun muskusklieren op de flanken scheiden de mannetjes een penetrante, zeer onaangename geur af waarmee zij hun territorium afbakenen. De geur gaat overal doorheen en wordt geroken in vlagen. Het is ook bekend dat spitsmuizen dragers van bepaalde ziekten kunnen zijn.

DE HUISSPITSMUIS ALS INFECTIEBRON

Leptospiiren behorende tot de Pomona-groep worden overgebracht door o.a. huisspitsmuizen. Mensen die met uitwerpselen of gras dat met urine van huisspitsmuizen is bevuild in aanraking komen, kunnen zo een besmetting oplopen. Dat kan bijvoorbeeld via een kleine handwond. De klinische verschijnselen komen overeen met andere infecties. Huisspitsmuizen weren kan het beste door de leefomgeving ongeschikt te maken: zorg dat het erf netjes opgeruimd is, houd de woonomgeving schoon en verwijder eventueel aanwezige ondergroei van lage struiken en planten (bodembedekkers). Ventilatieopeningen in gebouwen mogen beslist niet breder zijn dan 0,5 cm.